

Esseet suosituimmuusjärjestyksessä

- 21 x Values
- 5 x A letter to the President - **kirje** (obviously)
- 3 x A utopia/dystopia we could learn from
- 3 x fake news in social media
- 3 x Street views
- 2 x A punishment to fit the crime
- 1 x offensive ads
- 1 x Entrepreneur – **puhe**
- 1 x Volunteering gone wrong
- 1 x A news report

Esseekohtaiset 'must'-asiat

- Puheen täytyy sisältää alku- ja lopputervehdykset
- YO-lautakunta tykkää blogiaiheista: Jos aineen on tarkoitus olla vastaus jonkun toisen blogitekstiin, siihen kannattaa sisältää viittauksia alkuperäiseen tekstiin
- Kirjeen täytyy sisältää alku- ja lopputervehdys sekä allekirjoitus – joko oma nimi tai nimimerkki
- Kirjoititpa mistä tahansa teemasta, tekstissä täytyy olla kappalejako. Sen puutteesta tulee miinuspisteitä.
- Kannattaa suhtautua tehtävänantoon roolileikkinä. Esim. presidentille kirjoitetussa kirjeessä ei välttämättä kannata puhua yksityiselämästä vaan kirjoittaa tekstiä, jonka voisi tosi paikan tullen oikeasti lähettää Sauli Niinistölle.

Pistevähennykset lyhydestä ja pituudesta

Liian pitkistä aineista vähennetään pisteitä seuraavasti:

- Ylitys 25 % = merkkimäärä > 1624 - 5 p. (yksi ylitti)
- Ylitys 50 % = merkkimäärä > 1949 - 10 p.
- Ylitys 75 % = merkkimäärä > 2274 - 15 p.

Liian lyhyistä aineista vähennetään pisteitä seuraavasti:

- Alitus 10 % = merkkimäärä < 631 - 5 p. (yksi alitti)
- Alitus 15 % = merkkimäärä < 596 - 10 p.
- Alitus 20 % = merkkimäärä < 561 - 15 p.

- Pidä huoli, että tekstisi pituus on 1623 ja 632 sanan välillä!

Pistevähennykset YO-aineessa

1. Otsikosta tai tehtävänannosta poikkeaminen. 5 - 50 pisteen vähennys
2. Kirjoitelma on plagioitu tai laadittu täysin väärästä aiheesta. 0 p.
3. Puheen tai kirjeen alku- ja/tai lopputervehdykset puuttuvat - 2 p.
4. Kappalejako puuttuu: sensorit sanovat, että kappalejaon puutteesta tulee pistevähennys, mutta he eivät ole sanoneet, paljonko pisteitä menee. Arvaan, että - 2 p.

Puhekielisyyttä

- Sanasto: kids, gonna, wanna, mom, dad, folks, grandpa
- Kind of / sort of & kinda
- so good -> very/rather/quite/extremely good
- Pretty good, pretty much -> very/rather/quite/extremely good
- Way better -> much better
- Awesome, amazing – vain kerran yhtä tekstiä kohti, välttä muutenkin maalailemasta, jos kirjoitat asia-aiheesta
- Hang with someone, mess up, stick to (your values)
- Pissed (off), poor bastard = käääääk!
- Upgreidaa: nice, good, bad, big, small

Viittaussuhteet oikein

- Pronominien viittaussuhteet kuntoon!
- *“... influences... **They** make it possible for us to achieve things that we couldn't get to alone, but **it** also makes people do horrible things...”*

lauseessa ei ole mitään yksiköllistä, johon 'it' voisi viitata
- *“In addition, if Stephan broke **them**, he should pay for **it**.”*

tässäkään ei ole mitään yksiköllistä, johon 'it' voisi viitata
toisaalta 'them'-sanon toisto ei ole hyvä idea
-> nimeä virkkeen alussa, mitä S on rikkonut, virkkeen loppuun 'them'
- *“I hope they took the ad down because **that** is not a very polite thing to.”*

'that' viittaa mainoksen takaisinvetoon eikä sen sisältöön, kuten on tarkoitus
-> because that content is not very polite

Auta lukijaa!

- *“But **everybody** knows the history of our earth and how people were treated differently. That’s why the declaration of human rights...”*
- Avaa siltä varalta, etteivät kaikki tietäisikään!
- *“If I were the judge, I would make **him** clean up his mess in the office.”*
- Älä viittaa otsikkoon tai tehtävänantoon aivan, kuin lukijakin tietäisi sen. Sisällytä otsikon teksti osaksi omaa tekstiäsi, ennen kuin voit olettaa lukijankin olevan tietoinen siitä.
- Jotkut aloittivat arvoista kertovan aineensa hyvin suoraan:
“My values are...”
Tässäkin pieni intro voisi olla paikallaan.
- Otsikoi itse:
EI: “A utopia/dystopia we could all learn from”
VAAN: “Finland is the safest country in the world”

Epämääräisyydet = auta lukijaa

- *“... none of **those things**”*
- *“this/that/these/those”* = konkreettisia, osoittavia pronomineja, jossa kuulijan/lukijan oletetaan näkevän pronominia käyttävän osoittava sormi.
- Asiateksti toimii itsenäisesti. Sen lukijan ei voi olettaa näkevän sormeaa.
-> välttä demonstratiivipronomineja asiatekstissä.
- -> 'thing' pois + korvaa 'those' sanalla 'them'
- *“There is still a lot of work to do to accomplish this. Hopefully in the future, **things** will be different.”*
- *“Health is a very important **thing**.”*
 - 1) jätä 'thing' kokonaan pois: “Health is very important”
 - 2) Määrittele, mitä “things” tarkoittaa!
 - 3) Jos haluat pitää sisällön epämääräisenä, käytä finimpää “thing” -sanaa: matter, aspect, factor, element, issue jne.

Aikamuotoharmonia

- Aikamuotoharmonia: Älä käytä kahden eri ryhmän aikamuotoja samassa lauseessa/asiayhteydessä.
Nykyhetken aikamuodot: preesens, perfekti ja futuuri
Menneen ajan aikamuodot: imperfekti, pluskvamperfekti ja konditionaali.
- *“Stephen **has done** malicious mischief and **broke** into a local news station.”*
*“... has done ... and **broken**...”*
- *I **have** other values too... Those values **are** almost everyone else’s values, too, so I **felt** it’s not so important to write about them.”*
*“... so I **feel** it’s not so important...”*
- *My friends **have helped** me every time, when I **needed** help.*
“... when I have needed help.”

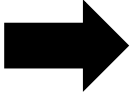
Sidesanat

- *“If you want to write or speak well, you need to pay attention to **audience, purpose and structure**. You can make your purpose (why you are writing) clear to your audience by having a clear structure and by guiding your audience through it.”* **sidesanat!**
- Näytä sidesanalla, mikä kahden peräkkäisen, melkein saman sisältöisen lauseen suhde on. Luo linkkejä tekstissä eteen- ja taaksepäin.
- Yhdistä tiivistääksesi ja väritä sidesanalla jälkimmäisen sisältöä.
- Ei pitkiä and/so/but/or –ketjuja

Sidesanatyytit

+

- Työsin on 'and'
- Kiinnostavampia ja kirjallisempia: in addition, moreover, secondly (thirdly jne), furthermore, what's more jne

 = seuraus

- Työsin on 'so'
- Kiinnostavampia ja kirjallisempia: therefore, as a result, consequently, thus follows, thereby, subsequently

 = U-käännös eli signaali siitä, että sisältöön tulee käänne

- Työsin on 'but'
- Kiinnostavampia ja kirjallisempia: however, on the other hand, nevertheless

Sidesanoja

- *They can support **and** help you through your life **and** you can support **and** help them.*
Mustat 'and'-sanat ovat ok (koska ne listaavat), punainen ei ole, koska se on löysä lauseita sitova +-merkki
- Liitä lauseet toisiinsa kuvaavammilla sidesanoilla, jotta autat lukijaa näkemään lauseiden sisällön suhteen.
- ... **while** you can support and help them
- *The ground is quite flat, **when** in Kouvola there's many slopes.* -> While/whereas tähänkin
- *People know their hometowns very well **and** all the other cities feel so different **and** you start to compare them with each other.*
- ... **while/whereas** all the other cities feel different. While = vastakohtat 'kotikaupunki vs muut kaupungit'
- **Therefore** you start... therefore = erilaisuuden seuraus on vertaileminen / ... **which** makes you start to...
- *Finland is one of the safest countries in the world, you can walk on the streets safely and you don't have to worry about being robbed.*
- **pilkku on hyvin löysä sidoskeino:**
Joko piste + seuraavasta uusi virke "... in the world. You can walk..."
tai sidesana, jolla kaksi sisältöä sidotaan pilkkua kiinteämmin toisiinsa, esim. "... where you can walk..."
- Upgreidaa lattea 'and', esim. "without having to worry about..."

Arviointiskaalasta

- 4-kurssista alkaen alan käyttää ”YO”-arviointiskaalaa. Pudotus ykkösluokan arvosanaan voi olla suuri. No hätä!
- Älä käytä kaveria tai käännösohjelmaa apuna tekstejä kirjoittaessasi! Ainepisteesi päätyvät sahaamaan kokeessa kirjoitetusta ’normin’ ja väärin apukeinoin saavutettun paremman arvosanan välillä -> tuhlaat aikaa!

Arvosana

- 6-alkuisesta -> 7-alkuiseen:
 - arvosanaa laskevat eniten virheet verbimuodoissa (ja sanaluokissa). Korjaa ensiksi ne. Silloin arvosana nousee
- 7-alkuisesta -> 8-alkuiseen:
 - viilaa tekstiä asiatyyliseksi ja satsaa selkeään ja loogiseen rakenteeseen
 - luonnostele esseen runko ranskalaisilla viivoilla tai mielikuvakartalla
 - tekstin pituus yli 1000 merkkiä
- 8- ja 9-alkuisten arvosanojen ero on sisällössä.
 - virheetönkin mutta tavanomainen sisältö tuo ”vain” 8-alkuisen arvosanan. Lainausmerkit siksi, että 8-alkuinen arvosana on hyvä!
 - Parhaimpiin arvosanoihin vaaditaan tuore sisältö ja kaunokirjallinen ilmaisu
 - parhaimpien arvosanojen lauserakenteet ovat notkeita, polveilevia sekä onnistuneesti lauseenvastikkeilla ja relatiivipronomineilla tekstiä tiivistäviä.